

Висше училище „Земеделски Колеж“

ЦДО – гр. Велико Търново

Курсова работа

По

Етнология

Проверил: Доц. Д-р Николай Колев

на тема

Капанските баби разказват – традиции и обичаи в с. Садина.

Разработил:

Факултетен №

Специалност: Икономика на Туризма

I курс, II семестър, 2010- 2011 год.

1. Увод.

Етнологията е хуманитарна наука, която се обособява като самостоятелна научна дисциплина през първата половина на XIX в. До тогава тя съществува синкретично заедно с други науки като лингвистика, история, археология, география и т.н.

Богата, интересна и многообразна е духовната и материалната култура на българите в различните етнографски области. Фолклорът и народните традиции са една от най- съществените страни на българския принос към европейската култура. Същевременно голяма част от тях са малко известни сред нашата и световна общественост.

Интересни, уникални и различни от сега са били обичаите и традициите, ритуалите и действията на нашите предци, за съжаление повечето от тях изчезват с времето и малко хора могат да се докоснат до тяхната магия.

И до ден- днешен излизат наяве малко познати или напълно неизвестни страни от живота на редица етнографски общности.

Една от колоритните групи е тази на капанците, които живеят на територията на няколко общини в Разградска и Търговищка област.

Видният етнограф проф. Иван Коев проучва комплексно капанците през 40-те години на миналия век. Той е смаян от самобитността на много обичаи и традиции, първи изследва капанската шевица и говор и изказва мнението си, че това са компактно запазени потомци на някогашните прабългари.

В началото на 80-те години колектив на БАН изследва бита и културата на капанците. Всички изследователи съобщават за затворен начин на живот или за прекалена консервативност у капанците, станали причина тяхната материална и духовна култура да остане почти непроменена през вековете.

И като че ли нещото, с което трябва да се започне характеристиката на капанците е техният на пръв поглед чепат характер: трудно приемат новото и ревниво пазят традициите си, честолюбиви са.

Преди да допуснат някого до себе си, трябва да са убедени, че той е добронамерен и коректен. Но веднъж приели го, обикновено е за цял живот. А садинските капанци ги наричат още „бучекчии” т.е. хора с ножове. От стари времена се помни, че всеки садинчанин, който смята себе си за мъж, задължително носи в навоите си нож, за да раздава с него правосъдие.

2. Село Садина.

Селото в разположено на 18 км североизточно от гр. Попово. През него минава пътят за Русе.

Първото краеведско проучване, в което се изследва селото, е на А. Попов и Н. Кънчев – „Попово градът и околията му” от 1929г. По техни сведения населението на Садина се нарича капанци и това название „...идва от това, че жените носят на главата си „рога”... шапка от сукно и върху нея чумбер. Става въпрос за т.нар. търпош – шапка, с която скрива косите си омъжената жена. Тази част от облеклото е отдавна забравена от местното население. Освен това единствено Попов и Кънчев свързват названието капанци с въпросната шапка. Според техни данни към 31 декември 1928г. населението на Садина е 4333 души.

Според популярно сред местното население предание първият заселник бил овчар на име Сади. Край него постепенно се заселили и други хора и селището нарекли по името на първия заселник Садина. Кога е станало това никой не помни. Според друго предание името на селото идва от котловинната местност, която е разположено „като съд”.

Капанските баби помнят и преданията за произхода на названието капанци, разказват ги на деца, внуци и гостите на селото. За да се знае и помни кои са капанците.

Едно предание гласи, че е свързано с капана, който Крум Страшни направил на византийците при Върбишкия проход. Потомците на някогашните българи получили за награда земи в Разградско и Търговишко и продължили да живеят там през вековете.

Според друго предание при покръстването на българите Борис бил затворил тук „в капан” непокорните боляри. Държал ги докато приемат християнството. На това място останали техните потомци и започнали да се наричат капанци.

Независимо от това, каква е историческата истина за капанците, безспорно е, че са корави българи, живели достойно през вековете, съхранили своята вяра и народност и през трудните години на турското робство.

3.Облеклото на капанците.

Гордост за всяка капанка в миналото е била нейната носия. Сама си я изработвала, грижливо съхранявала и поддържала. Женската капанска носия в Садина спада към двупрестилчената, характерна за по-голямата част от Дунавската равнина- състои се от риза и две престилки. Значителна част от облеклото на капанската жена е ризата, която наричат капанка. Първата ризка на новороденото момиче обличали на кръщенето. Тя е със съвсем опростена кройка. Постепенно през различните етапи от живота на жената ризата се променя: докато през детството тя е без или с малка шевична украса, през моминството е с богата шевица, както и през годините, когато младата невеста ражда първите си деца; възрастната жена носи риза с малка шевица.